

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทักษะการอ่านจัดว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญที่สุดทักษะหนึ่ง ฮิลเดรท (Hildreth 1958: 1-4) กล่าวว่า ประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วก็เพราะประชาชนในชาติเป็นนักอ่าน การอ่านเป็นการสื่อสารแบบหนึ่งซึ่งมีลักษณะพิเศษ ไม่จำกัดเวลา สถานที่ เรื่องที่เป็นความจริง และความคิดคำนึง การอ่านเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งของมนุษย์ ความสามารถในการอ่านจะงอกงามขึ้นตามความเจริญเติบโต

การอ่านมีความสำคัญมากต่อการเรียนของเด็ก เพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับใดต้องอาศัยการอ่านแทบทั้งสิ้น นักภาษาศาสตร์ (อ้างถึงใน นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข และคณะ 2522: 23) ได้ยอมรับว่า ความพร้อมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลโดยตรงกับความสำเร็จในการอ่าน และได้กำหนดให้กิจกรรมเตรียมความพร้อมในการอ่านเป็นสิ่งแรกหรือเป็นขั้นที่หนึ่งของการสอนอ่าน เบื้องต้น ทั้งนี้เพราะการเรียนภาษาเป็นการเรียนสัญลักษณ์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่อายุน้อย และเพิ่งมาโรงเรียนเป็นครั้งแรกในชีวิตด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็นการยากสำหรับเขามากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่านเป็นการปูพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนอ่านโดยตรง สำหรับการเตรียมความพร้อมในการอ่านนี้ ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 109) ได้กล่าวว่า ทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนอ่านนั้น ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คำที่มองเห็นด้วยสายตา นั่นคือ ความสามารถในการอ่านนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการเห็นความแตกต่างระหว่างคำที่อ่านกับคำอื่น ๆ ซึ่งในขั้นแรกเด็กจำเป็นต้องรู้จักสังเกตเห็นความเหมือนกัน และความแตกต่างกันของรูปร่างของวัตถุ รูปภาพ รูปทรง เรขาคณิต และคำที่เขียนเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ มัทนา ทองใหญ่ (2524: 19) ที่ว่า การสอนอ่านเป็นคำเป็นการสอนให้เด็กวิเคราะห์คำ โดยยึดหลักว่า คำแต่ละคำจะมีรูปร่างและลักษณะที่นำสังเกตและจดจำได้

เวอร์นอน (Vernon อ้างถึงใน Durr, 1967: 259) กล่าวว่า ในการสอนอ่าน ให้แก่เด็กเริ่มเรียน ถ้าเริ่มโดยการให้รับรู้ตัวอักษรที่มีรูปร่างซับซ้อน ปัญหาเกี่ยวกับการจดจำคำ ก็จะมีมาก ดังนั้น นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจึงแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการให้เด็กเริ่มเรียนอ่าน โดยวิธีรับรู้เป็นคำ ๆ ทั้งคำ ไม่แยกออกเป็นตัวอักษรหรือเป็นพยางค์ (อ้างถึงใน ประทีน มหาจันทร์ 2530: 166) ได้กล่าวว่าในการจำคำใด ๆ ก็ตาม เด็กจะต้องจำได้ทั้งรูปคำและ เสียงของคำ การจดจำรูปของตัวอักษรเป็นตัว ๆ มีความสำคัญน้อยกว่าการจดจำรูปของคำ โดยรวม ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การรับรู้ของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับารรับรู้โดยส่วนรวมมากกว่าการรับรู้ โดยส่วนย่อย เช่น เด็กจะรับรู้คำว่า "บ้าน" ทั้งคำได้ดีกว่าการแยกรับรู้โดยแยกเป็นพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เป็นตัว ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่ม เกสตัลท์ (Gestalt อ้างถึงใน มัทนา ทองใหญ่ 2524: 19) ซึ่งกล่าวว่า ประสบการณ์ทั้งหมดคือ ส่วน รวมของพฤติกรรมย่อย เช่น เมื่อเด็กนักเรียน เห็นบ้านก็จะนึกถึงส่วนรวมทั้งหมดของบ้าน ไม่ใช่แค่ละ ส่วน เช่น หลังคา ฝาผนัง เช่นเดียวกับการอ่านนักเรียนจะมองคำทั้งคำมากกว่าที่จะนึกถึงส่วนย่อย ของคำนั้น ซึ่งตรงกับการศึกษาค้นคว้าของ เวอร์นอน (Vernon 1969: 10-11) พบว่า การ รับรู้ทางการมองเห็นในด้านรูปร่างนั้น เด็กเริ่มมีพัฒนาการจากการเริ่มมองเห็นสิ่งของที่มีรูปร่าง ง่าย ๆ ก่อน เมื่ออายุเพิ่มขึ้นก็สามารถจะรับรู้สิ่งของที่มีรูปร่างยาก ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ เพียเจต์ (Piaget 1969: 10-11) ที่ว่าในขั้นแรกของการพัฒนาการ ด้านการมองเห็นความแตกต่างของสิ่งของ เด็กสามารถจะมองเห็นรูปร่างของสิ่งที่ย่าง ๆ ไม่ยุ่ง ยากซับซ้อนก่อนต่อเมื่ออายุ 6-7 ปี เด็กจึงจะสามารถมองเห็นความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันของ สิ่งที่ยมองเห็นได้มากขึ้น

จากการศึกษาของคณะศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 12 (คณะศึกษาศาสตร์ เขตการศึกษา 12, 2518) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีสอน 3 วิธี วิธีที่ 1 เริ่มต้นด้วยการสอนเป็นคำ เป็นประโยค แล้วแจกลูกกษาหลัง วิธีที่ 2 เริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนเรียนรู้พยัญชนะ สระ แล้วผสมคำ วิธีที่ 3 เริ่มต้นด้วยครูอ่านนำหรือ ให้นักเรียนที่อ่านได้อ่านนำ แล้วนักเรียนอื่น ๆ อ่านตาม ปรากฏว่าวิธีแรกคือ สอนเป็นคำ เป็น ประโยค แล้วแจกลูกกษาหลัง เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะนักเรียนกลุ่มนี้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไทย สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เออดแมน (Erdman อ้างถึงใน มัทนา ทองใหญ่ 2524:

33) ซึ่งได้ทดลองสอน เด็กเริ่ม เรียน โดยแบ่งเด็กออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งเรียนตัวอักษร 4 ตัว อีกกลุ่มหนึ่งเรียนคำ 2 คำ ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษร 12 ตัว ผลปรากฏว่า เด็กกลุ่มที่ได้เรียนคำ 2 คำ สามารถจำตัวอักษรทั้ง 12 ตัว ได้ดีกว่าเด็กที่เรียนตัวอักษร 4 ตัว

ในการจดจำของเด็กนั้น ประเทิน มหาพันธ์ (2530: 187) กล่าวว่า เด็กจะจำรูปคำควบคู่ไปกับเสียงของคำ ความหมายของคำ ตลอดจนความคุ้นเคยกับคำนั้น ๆ สำหรับความคุ้นเคยกับคำนั้น ก็คือ คำที่เด็กได้พบ ได้เห็นอยู่เสมอ หรือมีโอกาส ได้ยินคำนั้นจนชินหู หรือมีโอกาสได้ใช้ และได้ฝึกฝนเกี่ยวกับคำนั้น ๆ เช่น การเล่นเกมเกี่ยวกับคำ การเขียนคำบนพื้นทราย การเขียนคำในอากาศ เป็นต้น ประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้เด็กจดจำคำได้ง่าย และแม่นยำขึ้น เมื่อเด็กได้พบคำนั้น ๆ ในการอ่าน ดังนั้นในการสอนอ่านให้แก่เด็กเริ่มเรียนนี้ ครูควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อให้เด็กได้คุ้นเคยกับคำใหม่ต่าง ๆ เป็นต้นว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เล่นกับคำ ได้ใช้คำ เพื่อให้คุ้นเคยกับคำที่เด็กจะต้องเรียนรู้ อย่างเช่น การใช้เกมการศึกษา ซึ่งเกมการศึกษามีสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพิ่มพูนความแม่นยำในความรู้ และยังช่วยให้ได้ใช้สติปัญญาในการสังเกต คิดหาเหตุผลอีกด้วย (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร 2527: 5) นอกจากนี้ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี (2529: 2) ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันอีกว่า เกมการศึกษาเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ฝึกกระทำด้วยตนเอง เกมการศึกษาสามารถจัดเล่นได้ทั้ง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามเวลา โอกาสและความพอใจของตนเอง . ในเรื่อง เกมการศึกษานี้ จันทวรรณ เทวรักษ์ (2529: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และเกมการศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ โดยทดลองกับเด็กอนุบาลวัย 4-6 ปี โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเรียนโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์และเกมการศึกษา อีกกลุ่มหนึ่งเรียนโดยวิธีเน้นการอ่าน-เขียนเรียนเลข ผลปรากฏว่า วิธีการสอนแบบใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ และเกมการศึกษาจะส่งเสริมความสามารถ และทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ของเด็ก เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มากกว่าวิธีสอนแบบอ่าน-เขียน เรียนเลข

นอกจากเกมการศึกษาแล้ว แบบฝึกก็เป็นสื่อการเรียนอีกอย่างหนึ่งที่รู้จักกันแพร่หลาย และนิยมใช้กันมากในการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล ไม่ว่าจะเป็นแบบฝึกที่ครูจัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม

หรือแบบฝึกที่มีผู้จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่และจำหน่าย นที นิยม (2527: 2) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางภาษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยแบบฝึกเข้าช่วย เพราะแบบฝึกจะช่วยให้นักมีโอกาสได้ฝึกฝน เกิดการเรียนรู้ สามารถกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในแบบฝึก ซึ่งจะมีผลทำให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนิภา ชวนะพานิช (2518: 6) ว่า สิ่งที่จะช่วยให้นักมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้นนั้น ก็คือ แบบฝึก เพราะเด็กนักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางมากขึ้น และ บรูค (Brook 1960 อ้างถึงใน นที นิยม 2527: 3) ได้กล่าวสอดคล้องกันอีกว่าแบบฝึกจะเป็นเครื่องมือให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบบฝึกทางภาษาไม่เพียงแต่ช่วยให้การสื่อสารดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น หากยังทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางการสื่อสารไปโดยอัตโนมัติ และแบบฝึกสามารถใช้ฝึกทางภาษาได้ทุกด้าน

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การใช้เกมการศึกษาและแบบฝึกนั้น เป็นกิจกรรมที่มีผู้นิยมใช้ในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ของเด็ก กิจกรรมทั้งสองประเภทนี้ต่างก็ส่งผลให้นักมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าในการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำนั้น การฝึกด้วยกิจกรรมประเภทใดจะส่งผลให้นักมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากกว่ากัน และต่างกันอย่างไร เพื่อผลที่ได้จะเป็นแนวทางให้แก่ครูผู้ปกครอง ในการเลือกใช้กิจกรรมการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่เด็กให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเตรียมความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำของนักเรียนอนุบาล สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะคือ

1. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

1.2 เปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำหลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ ระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูงระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

2.2 เปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับปานกลาง ระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

2.3 เปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับต่ำ ระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

3. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ

4. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ

5. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านโดยการจำรูปคำ ของนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา และกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก

สมมติฐานการวิจัย

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่ม เกสตัลท์ (Gestalt) ที่ว่า ประสบการณ์ทั้งหมดคือ ส่วนรวมของพฤติกรรมย่อย นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการสอนอ่านในระยะเริ่มต้นให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่ม เกสตัลท์ (Gestalt) เช่น ประเทิน มทาชันธ์ (2530: 144) ได้กล่าวว่า ในการเรียนรู้คำใหม่ของเด็กนั้น เด็กจะรับรู้คำหมดทั้งคำ

เป็นส่วนรวมมากกว่าการแยกรับรู้เป็นส่วนย่อยทีละตัวอักษรหรือทีละพยางค์ นอกจากนี้ บันลือ พฤษะวัน (2522: 108) ได้กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเวลาพบเห็นสิ่งใดจะต้องรูว่านั้นคืออะไร ส่วนจะประกอบด้วยอะไร มีรายละเอียดอย่างไรก็พิจารณาทีหลัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่กล่าวมาเช่นกัน

ในการเริ่มเรียนอ่านนั้นต้องเริ่มจากความสนใจของเด็กเป็นเบื้องต้น ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 86) ได้ให้ความเห็นว่าความสนใจในการอ่านนั้น มิได้เกิดจากเด็กเพียงส่วนเดียว หากเกิดจากการกระตุ้นของครู โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็ก และการที่เด็กจะเรียนรู้คำได้ดีนั้น เด็กควรจะได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม มิใช่โดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว จากแผนการจัดประสบการณ์ของชั้นอนุบาล 1-2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 4) ได้กำหนดให้การใช้เกมการศึกษา และแบบฝึก เป็นกิจกรรมสำคัญที่ใช้ในการฝึกฝน สร้างเสริมให้เด็กอนุบาลได้รับความรู้ มีน้กการศึกษาหลายท่านที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการใช้ เกมการศึกษา และแบบฝึก ดังเช่น

รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี (2529: 2) กล่าวว่า เกมการศึกษาเป็นสื่อการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ เด็กได้เรียนรู้จากการได้เล่น เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ฝึกกระทำด้วยตนเอง สามารถฝึกกระทำได้หลายครั้ง ผู้เรียนสามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ในทำนองเดียวกัน บุญชู สนั่นเสียง (2527: 438) ได้กล่าวว่า เกมการศึกษาเป็นอุปกรณ์เครื่องช่วยสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพอใจ และสนุกสนาน อีกทั้งยังท้าทายที่จะให้เด็กเล่น เด็กได้ใช้ประสาทตา ฝึกสังเกต เปรียบเทียบ และฝึกคิดหาเหตุผล ช่วยให้เด็กมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญา

นที นิยม (2527: 2) กล่าวว่า การฝึกทักษะทางภาษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยแบบฝึก เพราะแบบฝึกจะช่วยให้เด็กมีโอกาฝึกฝนซึ่งจะมีผลทำให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้น และในเรื่องนี้ มารศรี ขวลิศ มลวิภา กมลพรวัฒนา วนิดา ภัคดิชาติ (2518: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การทดลองเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบการสอนอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกหัด เสริมทักษะกับการสอนแบบเดิม" โดยผู้วิจัยแต่ละคนทำการวิจัยคนละระดับชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 3, 5 และ 6 ตามลำดับ ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการใช้แบบฝึกหัดกับหลังการใช้แบบฝึกหัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.05 และกลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางความสามารถในการอ่านมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่า แบบฝึกหัด เป็นอุปกรณ์ที่ตัวอย่างหนึ่งในการช่วยฝึกทักษะทางภาษาให้แก่เด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่า การใช้เกมการศึกษาและแบบฝึกหัดนั้น เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในการใช้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านภาษาของเด็ก ซึ่งกิจกรรมการฝึกทั้งสองประเภทนี้ต่างก็ส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2531: 51) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กนั้นเกิดจากการที่เด็กได้เล่น และเกมการศึกษาก็เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการเล่น เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ แกรมส์ และคณะ (Grambs and Other 1970: 244) ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมมีข้อดีคือ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ดีกว่าและสามารถจดจำได้ยาวนานกว่า ในทำนองเดียว ม.ล.ปิ่น มาลากุล (2518: 12) และ ลาวัลย์ พลกล้า (2523: 11) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เกมมีคุณค่าในการสอน ครูควรนำมาใช้เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย และได้ความรู้โดยไม่รู้สึกตัวเลย จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า กลุ่มนักเรียนอนุบาลที่ฝึกด้วยเกมการศึกษาจะมีความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ สูงกว่ากลุ่มนักเรียนอนุบาลที่ฝึกด้วยแบบฝึกโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ก่อนการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วย เกมการศึกษากับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ไม่แตกต่างกัน
2. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ สูงกว่ากลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก
3. หลังการทดลอง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสอง ปานกลาง และต่ำ ในกลุ่มที่ฝึกด้วย เกมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสอง ปานกลาง และต่ำ ในกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก
4. หลังการทดลอง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสอง ปานกลาง และต่ำ ในกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ แตกต่างกัน

5. หลังการทดลอง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสอง ปานกลาง และต่ำ ในกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ แตกต่างกัน

6. นักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วย เกมการศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่าน โดยการจำรูปคำ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

7. นักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่าน โดยการจำรูปคำ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2531 ของ โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ฝึกด้วย เกมการศึกษา 20 คน กลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก 20 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสอง 5 คน ปานกลาง 10 คน และต่ำ 5 คน ซึ่งได้มาจากการจับคู่คะแนนผลสัมฤทธิ์ของแบบทดสอบทางการจำแนกด้วยสายตาที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

2. เนื้อหาที่ใช้สอน เพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ คัดหน่วยการสอนที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่ได้เรียนการสอนจากครูประจำชั้น ออกมา 3 หน่วย . แล้วนำคำในหน่วยการสอนแต่ละหน่วยมาสร้างเป็นแผนการจัดประสบการณ์ การเตรียมความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ คือ หน่วยการสอนที่ 31 เรื่อง "กลางวัน- กลางคืน" มีคำว่า "ดวงอาทิตย์" "ดวงจันทร์" "ดวงดาว" และ "หลอดไฟ" หน่วยการสอนที่ 32 เรื่อง "วันครู-วันเด็ก" มีคำว่า "ครู" "นักเรียน" "ดอกไม้" และ "ไหว้" และหน่วยการสอนที่ 33-34 เรื่อง "บุคคลที่ควรรู้จัก" มีคำว่า "ตำรวจ" "ทหาร" "ชาวนา" และ "หมอ"

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถทางการจำแนกด้วยสายตา ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดแนวจากการค้นคว้าเรื่องการจำแนกด้วยสายตา ของ รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี (2529 :

17) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบนี้ใช้สำหรับ คัดกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านโดยการจำ รูปคำ จำนวน 12 แผน

3.3 เกมการศึกษา และ แบบฝึก ที่ใช้ฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่าน โดยการจำรูปคำ

3.4 แบบทดสอบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ ซึ่งเป็นแบบทดสอบ ปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ และแบบโยงเส้นจับคู่ จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แผนการจัดประสบการณ์จำนวน 12 แผน เป็นแผนที่เน้นเฉพาะการสอนอ่าน โดยการจำรูปคำแต่ละคำ ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และมีการนำไปทดลองใช้ จึงเชื่อได้ว่าสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. เกมการศึกษา และแบบฝึกที่ใช้ในการวิจัยมีความสอดคล้องกับแผนการสอนได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการนำไปทดลองใช้จึงเชื่อได้ว่าสามารถนำไปใช้ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. แบบทดสอบที่สร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการนำไป ทดลองใช้ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพ จนเชื่อได้ว่าสามารถนำไปใช้ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความพร้อมในการอ่าน หมายถึง ชั้นพัฒนาการระดับหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กพร้อมที่จะ รับการสอนอ่าน และสามารถอ่านได้โดยมีอุปสรรคต่าง ๆ ไม่มากนัก

ความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้คำ เป็นคำ ๆ ทั้งคำ โดยไม่แยกออกเป็นแต่ละตัวอักษร หรือแต่ละพยางค์ เป็นการจำรูปร่างภายนอก ของคำแต่ละคำ ความสามารถนี้จะรวมไปถึงการเข้าใจความหมายของคำที่อ่านด้วย

เด็กอนุบาล หมายถึง เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 40 คน ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

เกมการศึกษา หมายถึง ลี้อการเล่นจำรูปคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้เด็กได้เล่น หลังจากที่ได้เรียนคำแต่ละคำไปแล้ว ชุดของเกมการศึกษาแต่ละชุดจะมีวิธีการเล่น สิ่งประกอบการเล่นในตัวเองโดยเฉพาะ เด็กสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเองเมื่อเล่นเกมการศึกษาแต่ละชุดจบลง

แบบฝึก หมายถึง แผ่นฝึกจำรูปคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้เด็กทำหลังจากที่ได้เรียนคำแต่ละคำไปแล้ว มีเนื้อหาและรูปภาพลักษณะเดียวกันกับเกมการศึกษาแต่มีวิธีทำโดยการโยงเส้น จับคู่ ภาพบาท ระบายสีภาพและคำ ตามคำสั่งที่กำหนดในแต่ละแบบฝึก ครูจะเป็นผู้ตรวจคำตอบ เมื่อเด็กทำแบบฝึกแต่ละชุดเสร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการอ่านของเด็กอนุบาล การอ่านโดยการจำรูปคำ แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกมการศึกษาและแบบฝึก จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน 12 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถทางการจำแนกด้วยสายตา แบบทดสอบวัดความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ เกมการศึกษาและแบบฝึก ต่อจากนั้นได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ จำนวน 1 ห้อง ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับปรุงจนเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้
4. สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2531 จำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน ซึ่งได้มาโดยการนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาจากแบบ

สอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอบนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 ห้องเรียน จำนวน 120 คน มาจัดเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีคะแนนระหว่างร้อยละ 60-79 เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 59 เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเกณฑ์การแบ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตานี้ได้ยึดตามระเบียบวิธีวัดผลของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ศึกษาธิการ, กระทรวง 2528: 109) ต่อจากนั้นจึงจับคู่เด็กนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง 5 คู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับปานกลาง 10 คู่ และผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับต่ำ 5 คู่ จัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาสสูง 5 คน ปานกลาง 10 คน และต่ำ 5 คน แล้วจับสลากเลือกให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา และอีกกลุ่มหนึ่งฝึกด้วยแบบฝึก

5. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลองสอน (pre-test)
6. ผู้วิจัยทำการทดลองสอนทั้งสองกลุ่มทดลอง โดยใช้แผนการสอนเดียวกัน แผนละ 20 นาที แล้วแยกกลุ่มทดลองเพื่อฝึกด้วยเกมการศึกษา และฝึกด้วยแบบฝึกกลุ่มละ 20 นาที ใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 40 นาที
7. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองสอนแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำไปทดสอบ (post-test) กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม
8. นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ ดังนี้
 - 8.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)
 - 8.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำหลังการทดลองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำระหว่างกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษากับกลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

8.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กลุ่มที่ฝึกด้วยแบบฝึก ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการจำแนกด้วยสายตาอยู่ในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

8.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำ ระหว่างก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มเดียวกัน โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการอ่านโดยการจำรูปคำของนักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลอง

8.5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประสิทธิภาพของ เกมการศึกษา และแบบฝึกที่ส่งผลต่อการพัฒนาความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำของเด็กอนุบาล
2. เป็นแนวทางให้แก่ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในการเลือกใช้กิจกรรมการฝึก เตรียมความพร้อมในการอ่าน โดยการจำรูปคำของเด็กอนุบาล
3. เป็นแนวทางในการค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับการใช้เกมการศึกษา และการใช้แบบฝึก ในการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กอนุบาลต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย